

*Рибалка Ірина Сергіївна,
студентка III курсу,
Спеціальності 052 «Політологія»*

*Науковий керівник:
кандидат політичних наук, доцент
Горбатенко Ірина Анатоліївна*

«Неформальні комунікації у політиці»

У сучасних умовах складної взаємодії в політичному просторі багатьох суб'єктів політики важливого значення набуває необхідність поглибленого осмислення особливостей здійснення політичної комунікації. Насамперед це стосується неформальних комунікативних практик, які в умовах перехідного розвитку частіше за все є визначальними щодо характеру політичної діяльності та результатів функціонування політики.

Політична комунікація в політологічних дослідженнях визначається як процес передачі політичної інформації, завдяки якому вона циркулює від однієї частини політичної системи до іншої, і так само – між політичною і соціальною системами. Політичне життя в будь-якому суспільстві неможливе без усталених способів політичної комунікації. Вона виступає своєрідним соціально-інформаційним полем політики і передбачає не односторонню спрямованість сигналів від еліт до маси, а весь їх діапазон, у тому числі неформальних комунікаційних процесів у суспільстві, які справляють різноспрямований вплив на політику. Неформальна комунікація заснована на нерегламентованих, неофіційних відносинах між людьми. До її особливостей можна віднести: високу швидкість поширення, великий обсяг аудиторії і досить низьку достовірність повідомлень. Неформальна комунікація відрізняється від інституціалізованої насамперед тим, що вона не піддається жорсткому контролю, а результат її впливу на суспільство досить складно передбачити. Канал неформальних комунікацій можна назвати каналом поширення чуток. Кіт Девісон встановив, що походження терміну «неформальна комунікація» відноситься до часів Громадянської війни у США [1]. Неформальна політична комунікація та різні її форми, відіграють помітну роль у процесі сприйняття і розуміння того, що відбувається в політиці. Вони слугують каналами передачі інформації й дозволяють орієнтуватися в різноманітті політичних процесів і явищ, формувати ставлення до них, впливають на поведінку людей у політиці. Зважаючи на те, що в політичному просторі України досить впливовими є саме неформальні комунікації, розглянемо найпопулярніші з них, до яких слід віднести чутки, політичні анекдоти і політичні міфи.

Традиційно чутки є найбільш поширеною формою неформальної комунікації і являють собою інформацію, достовірність якої не встановлена. Цінність чуток полягає в тому, що вони передають приховану, неофіційну інформацію про «інший» світ і про людей, які в ньому живуть. Оскільки це закрита інформація, то саме вона викликає особливий інтерес у публіки, дозволяє відкрити завісу таємниці, доторкнутися до знання, відкритого тільки для обраних [2]. В якості прикладу можна назвати чутку про «історичний» день, яку пустив відомий, наближений до українського політикуму журналіст Дмитро Гордон. Він, зокрема, сказав наступне: «15 березня стане важким днем для українського суспільства, тому що, я думаю, що інформація, яка буде озвучена 15 березня, стане історичною для України. Ми це будемо обговорювати. Я не можу говорити про це – всі, кому потрібно знати, знають». Про цей інсайд писали та обговорювали його всі, кому не лінь. Однак 15 березня нічого екстраординарного не відбулося. Проте, інфо-привід був, людям було цікаво, адже версій того що саме може відбутися в цей день було безліч.

Ще одним різновидом неформальної політичної комунікації є політичні анекдоти – постійне й невичерпне джерело неформальної комунікації. Чому це відбувається? Щоб відповісти на це питання, корисно розглянути різні типи політичних анекдотів. Спираючись

на класифікацію, запропоновану В. Раскіним, можна виділити наступні типи політичних анекдотів: 1) анекдоти, що висміюють політиків; 2) анекдоти, що висміюють певну політичну партію чи інституцію, наприклад Комуністичну партію Радянського Союзу; 3) анекдоти, що висміюють будь-яку політичну ідею чи гасло; 4) анекдоти, що висміюють особливості політичного устрою; 5) анекдоти, що висміюють ті чи інші катаклізми або політичні потрясіння. Слід зазначити, що для розуміння значної кількості анекдотів оповідач і слухач повинні володіти загальними фоновими знаннями про характер того чи іншого політика, його звички, захоплення, манеру розмови та ін. [3].

Важливим різновидом неформальної політичної комунікації є політичний міф, що являє собою перетворену форму політичної свідомості, в якій знання і розуміння фактів політики замінюється образами, символами, вигадками, легендами та вірою в них. На відміну від класичного міфу, політичний конкретизується стосовно актуальної політики, включаючи і трансцендентні аспекти (наприклад, процес легітимації політики і влади). Політичний міф може виникати стихійно, але частіше він створюється і поширюється цілеспрямовано і використовується як ефективний засіб політики. Такий міф виникає в індивідуальній свідомості й потім колективізується, перетворюючись на факт суспільної свідомості та комунікації.

Як висновок, слід зазначити, що неформальна політична комунікація і такі її форми, як чутки, анекдоти, міфи, відіграють помітну роль у процесі сприйняття і розуміння того, що відбувається в політиці. Вони дозволяють орієнтуватися в різноманітті політичних процесів і явищ, формувати ставлення до них, впливають на поведінку людей у політиці. Значення цих форм полягає в тому, що вони охоплюють великі маси людей. Для участі в неформальній політичній комунікації не обов'язково мати спеціальної освіти або бути політичним діячем. Для цього достатньо просто бути у контексті актуальних політичних подій своєї країни або світу. Натомість для розуміння впливу зазначених форм на свідомість людей необхідно володіти спеціальними знаннями.

Список використаної літератури:

1. Атрибуція і соціальна взаємодія: спадщина Е. Е. Джонса і Кіта Е. Девісона / Вашингтон, округ Колумбія: APA Press 1998 р.
2. Дубин, Б.В. Слухи как социально-психологический феномен / Б.В. Дубин, А.В. Толстых // Вопросы психологии. – 1993. – №3.
3. Raskin V. Semantic Mechanisms of Humor. 1985.